

Substitutionslistan för sjukvårdsprodukter

Den nationella
substitutionsgruppen för
kemikalier i varor

Innehåll

- Kort om Nationella Substitutionsgruppen
- Vårt arbete – 2 spår
- Substitutionslistan
 - ◆ Varför en lista?
 - ◆ Hur kan den användas?
- Miljöfaktablad

Kort om Nationella substitutionsgruppen

- Vilka är vi?
 - ◆ Landstingen Dalarna, Gävleborg, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Norrbottens län, Stockholms län, Sörmland, Västmanland, Västra Götalandsregionen, Örebro, Jämtland och Miljöstyrningsrådet (MSR)
- Hur började det?
 - ◆ Hösten 2006
 - ◆ Initiativ bland landstingen för att öka substitution inom sjukvården
 - ◆ MSR kom in som samordnare 2007

Vårt arbete – 2 spår

- Spår 1: substitutionsarbete
 - ◆ Stimulera fram substitut som ännu inte finns
 - ◆ Prioritering av varor enligt gemensamma riktlinjer
- Spår 2: kommunikation av befintliga substitut
 - ◆ Substitutionslista
 - ◆ Miljöfaktablad

Vi kan göra mer miljöanpassade produkter

Spår 1: Substitutionsarbete

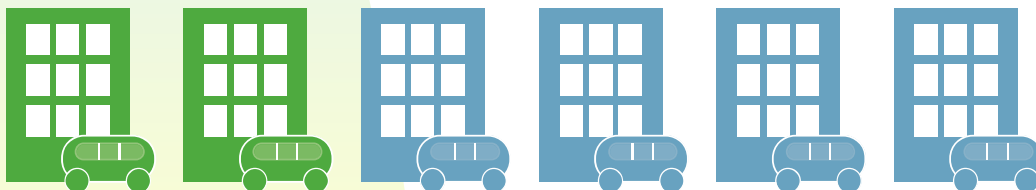
■ Leverantördialoger/ RFI:er

Leverantörer

Köparens
krav/
behov

Köpare

Vi vill ha mer miljöanpassade produkter

2010-02-12

Den nationella
substitutionsgruppen

Spår 2: Substitutionslistan

- Visar produkter/produktgrupper som används inom vården
- Visar om det finns substitut
- Uppdateras regelbundet
- Finns utlagd på www.msr.se/substitutionsgruppen
- Kommer att läggas till produktgrupper efter behov
- Kan användas av ALLA

Substitutionslistan

- Varför en lista?
- Hur kan den användas?
 - ◆ För upphandling
 - ◆ Vid avrop
 - ◆ Om ni letar alternativ

Hur har vi jobbat fram denna lista

- Vi började med brainstorming
- Vad använde vi?
- Prioritetsordning
- Finns det substitut?
- Pratade med leverantörer och andra aktörer
- Egen erfarenhet inom landstingen

Utdrag från substitutionslistan

Bild	Produkt	Att substituera	Vilka alternativ finns?	Kommentar
------	---------	-----------------	-------------------------	-----------

Anestesi- och intensivvårdsprodukter

Bild saknas.	Artär/Ventrycks-mättningsset	PVC	PE	
	Andningsballonger (räddningsballonger, och ventilatorer)	DEHP, PVC	DINP eller DINA istället för DEHP. SEBS, silikon, polysulfon istället för PVC	Flergångs av silikon, engångs av SEBS
	Andningsblåsor (narkosblåsor)	PVC	Neopren, silikon, latex	

Förbandsmaterial, sårvård

	Befuktningsskåp (bubbelflaskor)	PVC	PP			Polyuretanskum-förband m silver	Finns silverfria alternativ	PUR
	Bitblock/ring och tandskydd	PVC	PP, EVA, elastomer			Häftande förband m kolofonium i häftämnet	Finns kolofoniumfria alternativ	Annat häftämne utan kolofonium
						Förband innehållande jod	Jod	Utan tillsats
						Förband innehållande latex	Latex	Latexfritt

Miljöfaktblad – vad är det?

Särvård – och förbandsmaterial är en stor grupp av varor som används vid omläggning av sår och kompressionsbehandling. Exempel på produkter som ingår är tejper, särfilmer, polyuretanförlind, gipsprodukter o.s.v. Stora mängder förbrukningsmaterial inom särvård går åt inom sjukvården.

MILJÖ- OCH HÄLSOPROBLEM

Förbrukningsmaterial inom särvård kan innehålla vissa halter av silver, triklosan, kolofoonium, latex, jod och isocyanater. Dessa förekommer i olika förbandsprodukter. De läcker ut från artiklarna och upptas av människa och miljö. De är hälso- och miljöfarliga, exempelvis akut giftiga för vattenlevande organismer och allergiframkallande. Silver och triklosan triggas även antibiotikaresistans.

För mer information, kontakta kemikalieansvarig på Miljöstyr info@msr.se eller tel. 08-700 66 90
Läs mer om Nationella Substitutionsgruppens arbete
www.msr.se/substitutionsgruppen

SUBSTITUT FINNS!

Att använda andra alternativ är ett sätt att undvika att människa och miljö blir förorenade. Det finns dock studier som kan påvisa att en god påverkan på behandling begränsad tid.

- Silverfritt – Många silverprodukter kan ersättas med substitut utan silver.
- Jod-fritt – Det finns alternativa produkter som inte innehåller jod.
- Latex-fritt. Det finns ett stort antal produkter men det finns även unika för sin användning som latexfritt.
- Triklosan-fritt – Finns likvärdiga alternativ som triklosan.
- Isocyanater – finns något av isocyanater.
- Kolofoonium som många gånger reaktion börjar att försvinnas från marknaden.

GOTT EXEMPEL: UPPHANDLING AV SÄRVÄRD/ FÖRBANDSPRODUKTER

Upphandling 1

Norrbottnens län landsting gjorde en upphandling 2009. Följande krav ställdes:

- Funktionskrav
- Sortimentsbegränsning
- Pris
- Miljökrav, dvs. kemikaliekrav

40 anbud kom in, varav 35 klarade kraven.

Framgångsfaktorer i upphandlingen

- Upphandlingen lyckades på grund av:
- Kunskap hos upphandlingsgruppen
- God tillgång på marknaden

Avropen

De flesta avropen är produkter som inte innehåller miljöfarligt innehåll. Dessa används dock inom specialstvrden men i begränsad mängd. I vissa fall där enbart produkter med miljöfarligt innehåll fungerar finns idag inget annat alternativ vilket talar för användandet. I framtiden kanske miljöanpassad produktutveckling leder fram till nya alternativ.

Framgångsfaktorer i avropen

- Avropen har lyckats på grund av:
- Man har lärt sig att inte använda dessa produkter bara för att man "tror" att de hjälper.
- Utbildning och information ut till organisationen med hjälp av industrin och egna miljöpersoner.

Upphandling 2

Stockholms läns landsting har också gjort en upphandling av förband år 2009.

Följande krav ställdes:

Skallkrav att inga antimikrobiella tillsatser skulle ingå i produkterna förutom för produkter inom särvård där detta är motiverat av medicinska skäl.

Framgångsfaktorer i upphandlingen

Marknads känedom och att användarna vet när och vad de behöver.

Avropen

Merparten tar det miljövänligare när det är möjligt. På specialförbanden är det dyrare med de produkter som påverkar miljön. Dessutom har det varit en del skriverier som gjort att endast de som verkligen behöver den funktionen har avropat "silver" förbanden.

Framgångsfaktorer för avropen

Miljöblomman har definitivt hjälpt till. Sjukhusen/avdelningarna har i olika grad jobbat med sina miljösmål, då alla är miljöcertifierade. Många har skrivit in i sina mål att ha fler miljövänliga produkter och jobbat med det. Det är de avdelningar som kommit längst.

Prisskillnad

På förbandssidan är prisskillnaden stor d.v.s. "silver" förbanden är dyrare.

För mer information, kontakta kemikalieansvarig på Miljöstyrningsrådet:
info@msr.se eller tel. 08-700 66 90
Läs mer om Nationella Substitutionsgruppens arbete på:
www.msr.se/substitutionsgruppen

- Utförligare information om produktgruppen
- Goda exempel – där det finns
- Förklarar substitutionen - varför och ämne

Hur går vi vidare?

- Uppdaterar lista när nya områden bearbetas
 - ◆ Vid ny information
 - ◆ Vid förändringar av produktinnehåll
- Hitta nya alternativ

Hemsida

- www.msr.se/substitutionsgruppen

Startsida Om oss **Upphandling** EMAS EPD - miljövarudeklarationer Informationsmaterial Events Press

- Varför miljöanpassad upphandling
- Kriterier
- LCC och miljöekonomi
- Socialt ansvar
- Klimat och energi
- Teknikupphandling och innovation
- ▾ Kemikalier**
 - Giftfri miljö
 - Kemikaliestrategi
 - **Nationella Substitutionsgruppen**

Startsida / Upphandling / Kemikalier / Nationella Substitutionsgruppen

NATIONELLA SUBSTITUTIONSGRUPPEN

Den Nationella Substitutionsgruppen för Kemikalier är uppdelad i två undergrupper. En arbetar för att stimulera fram miljöinnovationer för varor och en för kemiska produkter.

▶ [Mer information om substitutionsgruppen för kemikalier i kemiska produkter på Västra Götalandsregionens hemsida](#)

Den Nationella Substitutionsgruppen för Kemikalier i Varor består för närvarande av Landstingen Stockholms län, Sörmland, Jönköpings län, Västmanland, Dalarna, Gävleborg, Kronoberg, Kalmar län, Västra Götalandsregionen, Norrbottens län, Örebro län samt Jämtlands län. Givetvis är fler landsting eller kommuner och statliga myndigheter välkomna att delta i gruppen.

Är du nyfiken eller intresserad? Kontakta Eva Dalenstam, eva@msr.se

MÅL

Den nationella substitutionsgruppen har som mål att minska mängden miljö- och hälsoskadliga kemiska ämnen i produkter som används inom hälso- och sjukvård

Vill ni veta mer eller delta?

Kontaktpersoner:

Landstingen:

Dalarna: Stefan Lindow, stefan.lindow@ltdalarna.se

Gävleborg: Susanna Andersson, susanna.andersson@lg.se

Jämtland: Tomas Östberg, tomas.östberg@jll.se

Jönköping: Maya Gustafsson, maya.gustafsson@lj.se

Kalmar: Gunilla Larsson, gunillala@ltkalmar.se

Kronoberg: Helén Frankzén, helen.frankzen@ltkronoberg.se

Norrbottnen: Ann-Katrin Randeblad, ann-katrin.randeblad@nll.se

Stockholm: Anne Marie Vass, anne-marie.vass@karolinska.se

Sörmland: Lina Jansson, lina.jansson@dll.se

Västmanland: Annette Persson, annette.persson@ltv.se

Västra Götaland: Viveca Reimers, viveca.reimers@vgregion.se

Örebro: Erika Andersson, erika.andersson@orebroll.se

Miljöstyrningsrådet (MSR): Eva Dalenstam, eva@msr.se